

FM: Privātais patēriņš turpina nodrošināt Latvijas ekonomikas izaugsmi

Publicēts: 31.01.2018.

Latvijas ekonomikas izaugsme gada griezumā šā gada pirmajā ceturksnī sasniedusi 2,1% pēc sezonāli neizlīdzinātiem datiem, kas ir par 0,3 procentpunktiem vairāk, nekā bija uzrādījis pirms mēneša publiskotais iekšzemes kopprodukta (IKP) ātrais novērtējums. Galvenais izaugsmes nodrošinātājs līdzīgi kā iepriekšējos ceturkšņos ir bijis spēcīgi augošais privātais patēriņš, kamēr investīcijas pamatkapitālā dažādu ārējo un iekšējo faktoru ietekmē piedzīvojušas lejupslīdi. Salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni IKP pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem ir palielinājies par 0,1%, līdz ar to vairs nav pamata uzskatīt, ka Latvijas ekonomikā būtu iestājusies tehniskā recesija.

Privātais patēriņš šā gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo periodu pirms gada, audzis par 3,7%, uzrādot nedaudz straujāku kāpumu nekā pagājušajā gadā kopā, kad mājāsaimniecību galapatēriņa izdevumi bija palielinājušies par 3,3%. Privāto patēriņu turpina veicināt gan joprojām visai spēcīgi augošā darba samaksa, gan ļoti zemais cenu pieaugums, gan kredītēšanas aktivizēšanās, pirmajā ceturksnī jūtami pieaugot mājāsaimniecībām izsniegto kredītu apjomam.

Pozitīvu devumu ekonomikas izaugsmē devis arī sabiedriskais patēriņš, kas pirmajā ceturksnī palielinājies par 2,2%, uzrādot gan nedaudz zemāku kāpumu nekā pagājušajā gadā. Savukārt negatīva ietekme bijusi preču un pakalpojumu eksporta apjoma kritumam par 2,9%, kā arī investīciju samazinājumam pamatkapitālā 16,4% apmērā.

Gan eksporta, gan investīciju apjomus turpina negatīvi ietekmēt situācija ārējā vidē – tajā skaitā gan Krievijas ieviestās sankcijas, gan kopējā ekonomiskās situācijas pasliktināšanās Krievijā un tranzīta plūsmu pārvirzīšana prom no Latvijas ostām, gan arī joprojām lēnā izaugsme galvenajā Latvijas eksporta tirgū eirozonā. Šie faktori tieši ietekmējuši Latvijas eksportu, atstājot netiešu ietekmi arī uz investīcijām, ģeopolitiskās situācijas dēļ samazinot Latvijas pievilcību ārvalstu kapitālam. Tomēr galvenais investīcijas bremsējošais faktors pirmajā ceturksnī bijis saistīts ar ES fondu līdzekļu plūsmas īslaicīgu samazināšanos, sākoties jaunajam plānošanas periodam, kas lielā mērā noteicis arī būvniecības nozares kritumu par 19% gada griezumā.

Līdzās būvniecības nozarei kritumu pirmajā ceturksnī piedzīvojusi vēl tikai finanšu pakalpojumu nozare, kuras darbību tāpat kā būvniecību ietekmējuši vienreizēji faktori. Savukārt visās pārējās nozarēs turpinās izaugsme, kas visspēcīgākā ir tieši ar privāto patēriņu saistītajās nozarēs kā māksla, izklaide un atpūta, komercpakalpojumi, tirdzniecība, izmitināšana un ēdināšana. Nedaudz piebremzējusies apstrādes rūpniecības izaugsme, tomēr šeit jāuzteic tādas nozares kā kokapstrāde un tekstilrūpniecība, kas, neskatoties uz kopumā nelabvēlīgo ārējo situāciju, uzrāda augstus pieauguma tempus – attiecīgi par 9% un 12%. Pateicoties laikapstākļiem, ļoti augstu izaugsmi sasniedusi arī ieguves rūpniecība un enerģētika, kas salīdzinājumā ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni augusi par 10,5%. Patīkamu pārsteigumu sagādājusi transporta nozare, kas, neskatoties uz ievērojamo kravu apjoma kritumu ostās un dzelzceļā, pirmajā ceturksnī spējusi sasniegt 1,6% pieaugumu.

Kopumā pirmā ceturkšņa dati apstiprina, ka ekonomikas izaugsmes tempu bremsēšanās, kas bija vērojama pēdējos divos ceturkšņos, ir saistīta ar tādiem vienreizējiem faktoriem, kā īslaicīgu ES fondu apguves kavēšanos un problēmām atsevišķās nozarēs, un tās pamatā nav fundamentāli apstākļi. Tas ļauj sagaidīt straujāku ekonomikas izaugsmi nākamajos ceturkšņos, kad pieaugs ES fondu plūsma, palielināsies būvniecības aktivitāte, kā arī turpinās uzlaboties situācija ārējā vidē. Kopējā pasaules ekonomikas izaugsme pakāpeniski kļūst straujāka, lai gan prognozes pēdējos mēnešos ir nedaudz samazinātas. Savukārt reģionālā kontekstā situāciju visvairāk ietekmē ekonomiskās situācijas potenciālā uzlabošanās Krievijā, augot naftas cenām un paaugstinoties rubļa pirkspējai. Uz pozitīvu virzību norāda arī uzņēmēju un patērētāju noskaņojuma rādītāji. Latvijai kopējais ekonomikas sentimenta indekss (ESI) pēdējos mēnešos stabili uzlabojies, maijā sasniedzot augstāko līmeni kopš 2014. gada jūlija, un līdzīgs optimisma pieaugums bijis arī eirozonā kopumā.

Tajā pašā laikā jāatzīst, ka ārējie riski joprojām saglabājas augsti. Tie ir saistīti gan ar nestabilo ģeopolitisko situāciju reģionā, gan

eirozonas politiskajiem un ekonomiskajiem riskiem Lielbritānijas referenduma, Grieķijas parādu un bēgļu krīzes sakarā, gan izaugsmes tempu bremzēšanos pasaules otrajā lielākajā ekonomikā Ķīnā.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-privatais-paterins-turpina-nodrosinat-latvijas-ekonomikas-izaugsmi>